

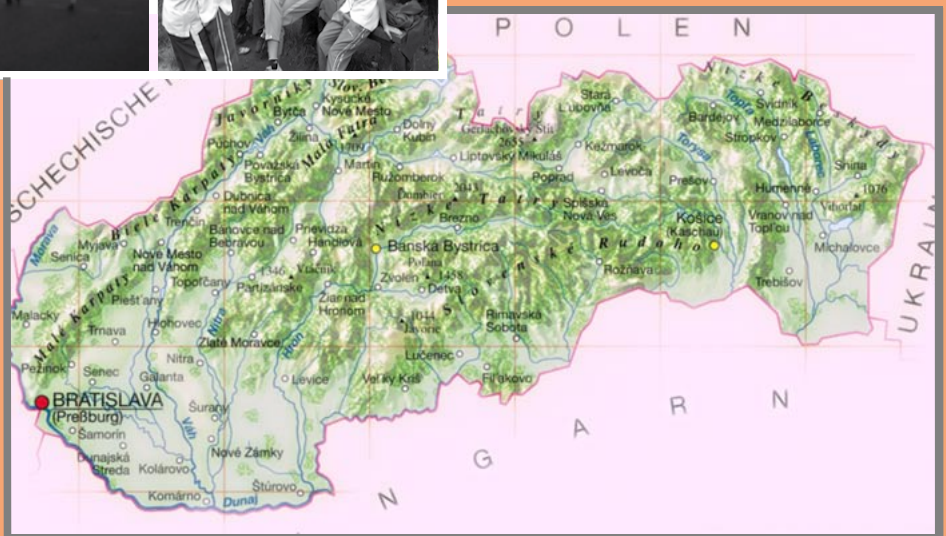

ISMO International Society for Mobile Youth Work
Medzinárodná spoločnosť pre mobilnú prácu s mládežou

Mobilná práca s mládežou – globálny koncept?

Perspektívy pre Slovensko

Impresum

Mobile Jugendarbeit – ein globales Konzept?
Perspektiven für die Slowakei
Mobilná práca s mládežou – globálny koncept?
Perspektívy pre Slovensko

Vydavate :

ISMO

International Society for Mobile Youth Work
Medzinárodná spoločnosť pre mobilnú prácu s mládežou
Fachverband im Diakonischen Werk der Evangelischen Kirche in
Deutschland
Odborné združenie Diakonie evanjelickej cirkvi v Nemecku
Staffenbergstraße 76, D - 70184 Stuttgart/Nemecko
www.ismo-online.de

Redigoval: Walther Specht
profspecht@t-online.de

Úprava: Dietmar Lipkow

Fotky: archív Komunitného centra Kopany, OZ Odyseus, Bratislava
archív klubu Kaspian, Nová Nádej Slovensko, Bratislava

Preklad z neminy do češtiny: Soňa Kotibová
Preklad z neminy do sloveniny: Petra Hrašková

Tlač: Tlačiareň Mack GmbH, Schönaich/Nemecko

1. vydanie 2007

**Partnerská organizácia spolupracujúca s ISMO:
Tabita n.o., Bratislava**

Obsah

Predslov	9
Walther Specht ISMO	12
Mária Gasperová Tabita n.o.	14
Mária Gasperová / Matthias Reuting Kvalifikačný kurz Mobilná práca s mládežou na Slovensku	15
Albín Škoviera Ohrozená mládež na Slovensku v kontexte štátnej politiky	17
Jolana Nátherová Životná situácia rómskej mládeže na Slovensku – skúsenosti z praxe sociálnej práce	28
Paula Tománková Komunitné centrum ako nástroj sociálnej pomoci	37
Michaela Šopová/Marína Bartoňová Východiská pre rozvoj nízkoprahových programov pre deti a mládež na Slovensku. Aktuálny stav a perspektívy.	46

Walther Specht Mobilní práce s mládeží v Evropě	60
Matthias Reuting Mobilní práce s mládeží: Prosazení pracovních forem a pracovních principů v Německu	75
Walther Specht Sociálně pedagogický rozvoj funkčních ekvivalentů jako klíčový koncept mobilní práce s mládeží	86
Werner Kübler Navázání kontaktu a péče o kontakt	95
Siegfried Keppeler / Walther Specht Analýzy sociálního prostředí jako základ mobilní práce s mládeží	104
Zoznam autorov	114

Walther Specht

Mobilní práce s mládeží v Evropě**1. Výchozí situace: děti na ulici – mládež na ulici**

Děti na ulici jsou dnes v téměř všech regionech světa. Ještě před několika málo lety však byly z pohledu Evropy a Severní Ameriky téměř výlučně lokalizovány v rozvojových zemích Latinské Ameriky, Afriky a Asie. Dnes je existence dětí na ulici ve Spojených státech amerických, Kanadě a evropských zemích stejně jako Společenství nezávislých států neoddiskutovatelná. Kdo je zde chce skutečně vidět, najde je jak v centrech velkých měst jako je New York, Madrid, Bukurešť, Neapol, Moskva, Kolín, Marseille a Varšava, stejně tak rozbořených starozástavbách.

Pojem „dítě na ulici“ navozuje přitom vysokou homogenitu srovnatelných znaků, která nemůže být nicméně podložena výzkumem. Toto platí jako pro indikátory, které se dotýkají životních podmínek, kulturního prostředí a „kariérního života“, které děti prodávají během jejich pouliční socializace, stejně jako pro souasně stanovené životní podmínky a formy zvládnutí životních problémů.

Dobroinnost Spojených národů odhaduje celosvětově počet dětí na ulici na 80 mil. až 100 mil. (UNICEF New York 1992). Děti se zde rozumí mladí lidé ve věku až do 18 let, pro které se ulice stala v nejširším slova smyslu centrálním životním prostorem a které nepoživají žádné odpovídající ochrany. Pojem „ulice“ je spojován také s opuštěnými a zchátralými budovami, připadně obydlími. Z celosvětově odhadovaných 80 mil. dětí na ulici žije samotných 40 mil. na ulicích latinskoamerických měst, ty další milióny připadají z podstatné části na Asii a Afriku a odpovídající omezený podíl na USA a Evropu.

Akoli se nyní téměř všude hovoří o „dětích na ulici“, neexistuje žádná všeobecně uznávaná definice tohoto sociálního problému. Jak se tedy přiblížit tomuto fenoménu? Navrhují použít definici z pohledu zkušeností z praxe. Dlouholeté zkušenosti s mobilní prací s ohroženými dětmi

a mládeží, pro které byla připadně je ulice důležitým socializačním místem, hovoří pro následování definice nejvíce využívané pro situaci v Evropě. Jedna studie evropské rady ve Strasburgu zveřejnila už v roce 1994 následující tezi:

„Děti na ulici jsou děti do věku 18 let, které žijí po kratší nebo delší čas v prostředí ulice. Tyto děti žijí v pohybu z místa na místo a mají svou skupinu vrstevníků nebo jiné kontakty na ulici. Oficiálně je adresa těchto dětí buď adresa jejich rodičů nebo sociálního zajištění. Významné je přitom, že mají ke všem takovým osobám, kteří jsou za ně zodpovědní – jako dospělí, rodiče, zástupci školy, zajištění na pomoc mládeži a sociální služby, omezený nebo žádný kontakt.“ (Evropský koncil 1994: 23)

Pokud se budeme držet této definice, tak to znamená, že je v ní vyzvednuto problematické dělení mezi dětmi (v New Yorku do 14 let) a mladistvými (14 až 18 let). Právně voditelné rozdělení se ale nekryje se skutečnými životními situacemi, v nichž jejich problém jsou dospívající vystaveni.

Dále obsahuje definice jasné upozornění na to, že existuje zodpovědnost za pouliční existenci mladých lidí, kteří nemohou nebo nechtějí dostát svým úkolům. Toto vyvozuje závěr, že pro dítě na ulici v prostředí ulice nepřevážně bez ochrany musí být podniknuto nové úsilí zorganizovat podporu a pomoc.

Všeobecně se dá říct, že děti na ulici z prožitého odmítnutí, lhostejnosti a bezskrupulózního využívání, násilí, svádění a vyloučení pro své přežití hledají často zoufalá východiska v konzumaci drog, krádežích, prostituci, násilí a drogovém obchodu. Mnoho dětí na ulici musí vykonávat finančně podhodnocenou tvrdou práci.

V partách a pouličních skupinách si vytvářejí často náhradní rodinu, fyzické a emocionální útulky, systém přežívání, který poskytuje jistotu a ochranu. Nicméně, často hoce postrádali v jejich dosavadním životě. Žijí tedy buď sami nebo v partách a gangu. Často jsou podvyživení, ve špatném zdravotním stavu nebo hladoví od svého narození. Postrádají podporu, péči, výchovu a vzdělání – a především lásku.

Pro mnoho dětí a mladých lidí plní ulice zároveň funkci bydlení a pracovního místa. Téměř zcela bez péči a podpory dospělých musejí denně znovu, jak nejlépe umí, vést boj o přežití. Toto platí jak pro děti a mladé lidi s příležitostnými kontakty s rodinou, tak také pro ty úplně vydané napospas. „Když se ráno probudí, ještě neví, odkud přijde a přistří oběd nebo zda vůbec nějaký bude. V jejich běžném dni musejí všechno brát tak, jak to přijde, a už to má být hrozné jak chce. Nemohou dělat žádné plány do budoucna, ani odsunout uspokojení jejich potřeb ... ne kdy sotva ví, odkud pocházejí nebo kam jdou.“ (Agnelli 1986: str. 32)

Avšak měno podle dítěte prožité nouze a násilí v rodinách, znamená život na ulici také mnohonásobné ulehčení a poskytnutí alespoň trochu něčeho jako „normálnosti“. Toto se však nesmí nesprávně chápat tak, že by pouliční existence byla radostně vyhledávanou alternativou, jak se dá najít v určitých romantizujících si představách o dětském životě na ulici. Ale kvalita prožívání na ulici nabízí takový subkulturní prostor vlastního způsobu. Ze života na ulici jako místa „kde všechno je ztraceno“, kde napětí, pohnutí a „akce“ jsou očekávány a prožívány, má také dokonce vyjít silná fascinace.

Pouliční existence bez ochrany rodiny nebo ostatních představuje také porušení všech základních lidských práv na obživu, přežití, zdraví, vzdělání a svobodu souasně – avšak s problémem, že nelze vyřešit situaci pouze vyřešením jedné příčiny.

2. Vznik mobilní práce s mládeží

Mobilní práce s mládeží je poradenskou, vyhledávací koncepcí pro mládež a souasně orientovanou na sociální prostředí. Koncepce je zasazena do rámce sociální pedagogiky a skupinové sociální práce a sociální práce vztažené na jednotlivce. Mobilní práce s mládeží se vztahuje na městské části připadně na sociální prostředí a směřuje k zabránění procesu vyloučení mládeže nebo jejich zvrácení. Přitom jsou využívány zdroje a samopomocné síly k řešení sociálních problémů v komunitě a usiluje se o dlouhodobé řešení. V souasně

době se dají rozlišit dvě formy mobilní práce s mládeží: koncepce orientovaná na komunitu (myšleno společenství lidí obývajících sídliště, obytný dům apod.), který vznikl ve velkých obytných zónách („spící města“) a přístup spíše zaměřený na skupiny, party v lokální oblasti nebo v centru města velkoměst. Svůj výchozí bod měla mobilní práce s mládeží ve formě orientované na komunitu.

Rozvoj koncepce mobilní práce s mládeží v 60. letech v Německu se vrací k diskusi s americkými autory a projekty z oblastí práce s delikventně jednajícím mladistvími pouličními skupinami a gangy (street work, street corner work, street gang work, street club work), stejně jako s prací orientovanou na skupinu (Shaw and McKay 1942, Spergel 1966; Miller 1986, podrobně k tomu: Specht 1979).

Praktické zájmy profesionální mobilní práce s mládeží v Německu v 60. letech leží u diakonie a vrací se k Chicagské škole (Shaw a McKay) ve Spojených státech 20. let (area approach). V Německu ale leží základy mobilní práce s mládeží také v tradici práce orientované na komunitu v Holandsku (srov. „kategoriale“ GWA Bolz/Boulet 1973). V šedesátých letech, fázi západoněmecké urbanizace, vznikly v krajních zónách velkoměst sice rychle rostoucí novosídliště, která se stala sociální infrastrukturou zvláště pro mladé lidi, ale ta byla velmi zanedbávána. Toto platilo v dané době, ale také v mnoha jiných evropských zemích.

Rockeri, nápadné party mladých lidí a skupiny, které dělaly problémy na veřejnosti a staraly se o rozruch, vyžadovaly vedle zásahů policie a soudů pro mladistvé stále více také sociální práci a sociální pedagogiku. Tak se stalo, na popud Evangelického společenství ve Stuttgartu, že od roku 1967 je mobilní práce s mládeží aplikována – převzata ze Spojených států a modifikována na Německo – jako úspěšná koncepce praktické práce s mládeží a sociální práce. Další soukromí nositelé a později také veřejné instituce, se následně připojily k této koncepci. V polovině 70. let pak vznikly za hranicemi Stuttgartu další projekty a zájmy o mobilní práci s mládeží v Baden-Württemberg. Dnes existuje v cca. 1200 zájmy o mobilní práci s mládeží po celém území Německa.

2.1 Napjaté životní podmínky a problémové chování mladých lidí: Jak se s tím má společnost vypořádat?

Podněty pro vznik mobilní práce s mládeží dnes jsou po 39 letech prvních sociálně pedagogických pokusů v německé části Freiberg (1967) od těch dřívejších v podstatě nerozeznatelné. Téměř v každé obci, městě jde o jednání mladých lidí, které je nápadné, problémové, delikventní, žádající ochranu.

Ústřední otázka z dřívějších se stala stejná a dosáhla dnes globální dimenze. Máme se v nově nastávající bezdomoveckém, zuboženém, nevzdělaném, násilnickém, znevýhodněném, kriminálním, nemocným, podvyživeném, opovrhovaném, drogově závislým, provokujícím, extremisticky orientovaným dětem a mládeží nebo je vyloučíme nezájmem, tresty, represemi a stále více státním potenciálem sankcí? Jsou to nápadní mladí Punks, Skinheadi, gangy, party, skupiny mladých, děti na ulici, mladí konzumenti drog, hooligans definováni jako „ohrožení“ nebo „nebezpeční“?

Rozhodujícím pro to, zda bude zvolen sociálně pedagogický nebo represivní -kontrolující přístup, je, která definice se prosadí v politické veřejnosti. Pomoc nebo kontrola, podpora nebo vyloučení - to jsou v tísni silně projednávané protikladné páry. V mnohých případech dochází ke smíchání obou přístupů, zejména když jsou porušeny zákony. Nápadní mladiství přinášejí konflikty, ale také obětí. Násilnické projevy mladých, které bezpochyby nabyly na tvrdosti a brutalitě, jsou mezitím ohlašovány také ze škol. Toto vede v souasných diskusích k podpoře vybudování školní sociální práce a zesílené kooperaci mobilní práce s mládeží se školami ve společném zájmu zabránit sociálnímu vyloučení mladých lidí. Protože vyloučení se často spojuje se stigmatizací, je také cílem mobilní práce s mládeží, vyhnout se procesům stigmatizace nebo možná také prosadit procesy odstigmatizování v gangu. Přitom mobilní práce s mládeží sází na důvěru a dobrovolnost mladých lidí, jimiž otevírá možnosti rozvoje, „funkční ekvivalenty“ (Specht 2006) a nabízí šance ke zvládnutí životních situací bez překročení zákonů. V současnosti se nachází

mezi 12 a 19 léty. Někdy jsou cílovou skupinou mobilní práce s mládeží také mladší nebo starší osoby.

2.2 Koncepty metod mobilní práce s mládeží

Koncepty mobilní práce s mládeží se lení do čtyř spolu souvisejících oblastí: pomoc jednotlivci, street work, skupinová práce a práce s komunitou. Znakem mobilní práce s mládeží je, že všechny tyto pracovní oblasti jsou koncepty navzájem propojené.

2.2.1 Pomoc jednotlivci

V práci, která se vztahuje k jednotlivci, se pracovníci a pracovníce vrací nejčastěji všem problémům, které jsou na mladých lidmi přeneseny a zpracovávají je v kontextu každodenního poradenského porozumění (Thiersch 1992). Toto vychází ze zkušenosti, kdy se mladí lidé sví jen tehdy, když je po ruce kousek důvěry a důvěry. Ke zpracování problémů si nevybírají dospělou podle oficiální poradenské příslušnosti, ale jsou odkázáni na příležitosti, které se nabízejí a jsou k dispozici v každodenním životě. Proto jsou mobilní pracovníci a pracovníce konfrontováni v rámci prvního kontaktu s velkým množstvím témat a teprve ve druhém kroku je objasněno, zda budou zahájeny kupříkladu kontakty k drogovým poradnám nebo jiným apod. K objasnění dochází v jednotlivém případě v další fázi poradenského procesu a souasně podle pravidel přání mladých lidí. Osobní poradenství zahrnuje jak krizovou intervenci, tak také dlouhodobé poradenství – pokud je vyžadováno. To znamená posuzovat vícevrstevné problémy mladých lidí v jejich individuálních životních situacích komplexně a rozvíjet odpovídající procesy pomoci. Tam, kde pro jednotlivce mají velký význam svým vlivem jiní mladí lidé, přátelé, kamarádi, parta, gang, jsou pak také tito – nazíráno ze systematického hlediska – integrováni do procesu pomoci. Potřebný rámec pro tento typ pomoci nabízí práce

se skupinou nebo v klubu. Můžeme říci, že teprve akceptace mobilního pracovníka nebo pracovníce jako skupinového pedagoga umožní přístup k jednotlivým mladým lidem nebo ho alespoň usnadní.

Nabízení jednotlivého poradenství a poradenství pro skupinu se vztahuje především na následující oblasti: rodina, škola, vzdělání, parta, práce, nezaměstnanost, legální a nelegální spotřeba drog, regulace dluhů, sexualita a ohrožení virem HIV. K tomu patří ještě obzvláště významná pro delikventní jedince oblast jednání s úřady, lékaři, klinikami, zaměstnavateli, policií, justicí, v znicemi a obřady.

2.2.2 Street Work – vyhledávací práce s mládeží

Street Work jako profesionální způsob sociální práce a sociální pedagogiky má svůj původ ve Spojených státech. Tam byly vytvořeny na konci 20. let především ve velkoměstech v souvislosti s rostoucí kriminalitou mládeže odpovídající sociálně pedagogické programy. Typickými cílovými skupinami tohoto přístupu pomoci na ulici, prostorově odděleného od sociálních zařízení typ sociální úřady a poradny, byly gangy mladých lidí, tedy volná strukturovaná pouliční skupina mladých lidí nebo party. Pracoviště sociální práce bylo do určité míry umístěno na místech, kde se mladí potkávali a sdružovali. Během let byly pro tuto ambulantní poradenskou činnost využívány následující pojmy: street corner worker, street gang worker, area youth worker, outreach youth worker, street club worker a field worker.

Od 2. světové války jsou také v téměř všech západoevropských zemích, v Africe, Asii, Latinské Americe a Austrálii, praktikovány přístupy street worku. Jmenujme některé pojmové příklady z Evropy: Ve Velké Británii pod pojmem „Detached Youthwork“ nebo „Outreach Youthwork“ v Nizozemí jako „Street Corner Work“, ve Švýcarsku jako „Gassenarbeit“ nebo „Mobile Jugendarbeit“, ve Francii je to „Travailleurs de la Rue“ a v Rakousku a Německu jak pojem Streetwork, tak také mobilní pracovník. V České republice se užívá pojmu street work nebo terénní pracovník. Od období globální politické proměny na přelomu let

1989/1990 existují také metody street worku ve východoevropských zemích.

Street Work je metodická koncepce, která ve smyslu mobilní práce s mládeží vyžaduje jednu místní a na komunitu se vztahující sociálně prostorové úroveň a v jiným mladým lidem musí nabídnout něco konkrétního: lidi, kteří pro ně mají čas, telefon, aby mohl navázat kontakt s úřady, šálek kávy, sprchu, místo, kde si odpočinout, první pomoc při zvládnutí krize, ale také místo, kde je možné vyjít z vlastního podniku k trávení volného času, kde je možné najít podporu při prosazení práva po vlastním prostoru v městské části nebo nabídky sociálních zkušeností s ostatními mladými.

2.2.3 Práce se skupinou – práce s partami

Mobilní práce s mládeží také vznikla jako praktická kritika na individualizující přístupy pomoci mládeži. Role vrstevnické jako socializační instance, vedle rodičů a školy, nebyla v 60. letech, a zůstala také ještě dnes, produktivně integrována mezi formy pomoci mladým lidem. Mobilní práce s mládeží se obrací na existující party a neformální skupiny, protože tato uskupení mají zásadní význam pro vznik názoru a jednání, ale také pro plnění požadavků, který klade na děti a mládež jejich vývoj.

Pojem parta je často synonymní s pojmy „peer“ neboli vrstevnický a označuje typ neformálních skupin, které mohou být popsány jako „přehlédnutelné obrazy, v nichž potřeby a zážitky mají přednost. Přislušnost má spíše dočasný charakter a není svázána s formálními pravidly. Neformální struktury rády občas vykazují hierarchické rysy, podléhají ale bezprostřednímu vlivu členů party“ (Liebel 1991: str. 304-312). Party jsou tak ve svém jednání ovlivněny daným místem a sociálním prostorem a rozlišují se tím na scény, které jsou často a nadlokálně dále strukturovány a vytvářejí se často podle různých hudebních a životních stylů.

Party jsou ovlivněny v jejich sociální struktuře „homogenitou postojů

ve vzťahu k sob navzájem“ (Krappmann 1991: str. 364). Uvnit se pak rozlišujú také na skupinky nebo gangy, ktoré vykazujú hierarchistickou sociálnú štruktúru v dc a ovládaných.

Dlouho p edtím než n mecký výzkum p ijal téma part, byly p edm tem studií ve Spojených státech gangy, zvlášt pak gangy mladých lidí. Tradice sahá hluboko zpátky k d ív jším pracím chicagské školy sociáln -ekologické studie kriminality a klasikovi studie gangu „The gang“ (Thrasher 1926).

Dnes existujú formy p ežití, u nichž má vrstevnická skupina, parta d ležitý význam. Vzhľadom k rastoucí individualizaci a rastoucí ztrát orientace mladých lidí, jsou party dnes asto popisovány jako „d ležitě k p ežití, centrální socializa ní instance“ (Ferchhoff 1990: str. 72). To platí zvlášt tehdy, když nejsou dostate n v rodin uspokojeny základní pot eby. K tomu p ichází ješt v p ípad part asto také aspekt teritoriálního osvojení a prosazování, vlastnictví n eho, výsostného území party nebo gangu v obytné tvrti nebo m stské ásti. Obzvlášt je toto patrné u navzájem rivalizujících skupin.

Mobilní práce s mládeží zachycuje tyto skute nosti koncep n v rámci její práce se skupinou a v klubové práci a podporuje r znorodé sociáln - prostorové „zabydlovací“ procesy mladých lidí v obytné tvrti. K tomu pat í vytvo ení míst pro volný as (klubové prostory, mládežnická centra, p ístupy k obecním centr m, Drop-in). V kontextu skupiny se spole n u í a odnau ují a konají sociální diskuse. Mladí poci ují skupinu jako pramen uznání a jistoty, ale také jako stabilizující korektiv, když parta neschvaluje jejich chování. Parta je tímto sociálním místem, které zprost edkovává p íslušnost, d v ru, status, orientování a respekt a tím uspokojuje základní lidské pot eby. Zajisté m žeme vid t – jak asto d lají p edevším rodi e a zástupci sociálních kontrolních instancí – že party, skupiny, gangy mohou být také sv dnou instancí k odchýleným chováním. Práv proto sm uje mobilní práce s mládeží v takových partách pozornost na pozitivní silné stránky a zdroje všech len party. V jejich produktivní r znorodosti sociáln uznávaných zp sob chování mohou být vysoce ú inným korektivem pro odlišné chování jednotlivých len skupiny. Mobilní práce s mládeží stojí tak

v protikladu k represivn -kontrolujícím formám zacházení s nápadnými pouli ními skupinami. Zmín é lidské základní pot eby nejsou o ividn v ostatních sociálních kontextech každodenního života (rodina, škola, povolání, práce) mladého lov ka dostate n uspokojovány a pot ebují proto poskytnout dopl ující možnosti nebo náhradu partám nebo skupinám.

Tyto pozitivní zdroje a potenciály jsou v partách tím, co podn cuje mobilní práci s mládeží, a je možno je vzít jako východisko pedagogických proces a používat je pro jednotlivce v prekérní životní situaci. K tomu se vztahuje jedna z dlouholetých prací, zabývající se vztahy, která je rozvinuta v kontextu atraktivních volno asových nabídek, „funk ních ekvivalent “ a systematické skupinové práce (Häberlein, V./Klenk, B. 1997: str. 124-132).

2.2.4 Práce s komunitou

Protože integrace a vylou ení, akceptace a odmítnutí, vznik problém a jejich ešení probíhá asto v bezprost edním okolí mladých lidí, klade mobilní práce s mládeží t žišt na práci orientovanou na komunitu. Je p ítom inspirována americkými p íklady, jako prací Saula Alinského (1973) a koncepce aktivní a na konflikt orientované práce s komunitami, Bahr/Gronemeyer (1974), ale také analytickými p ístupy ke komunit , jak už byly praktikovány p í osidlovacím hnutím na konci 19. století (Müller 1988). Analýzami sociálního prost edí a dané lokality jsou ur eny krajní body mobilní práce s mládeží podle místní situace pot eb a prosazovány ve smyslu místního plánování pomoci mladým (srov. Specht 1979, 1980 a 1992). K práci s komunitou v rámci mobilní práce pat í také to, že jsou na místní úrovni spole n ízeny existující nabídky ve smyslu institucionálního networku, a jsou proto vytvo eny pot ebné výbory, nap . pro daný m stský obvod nebo ást. Spolup ítomností v komunit , v kancelá i jako místem prvního kontaktu ešení problému a prostorech, kde se sdružuje parta, jsou vytvo eny p edpoklady navázání kontaktu s ob any. Díky práci s mladými a rodinami jsou všechny skupiny obyvatel v m stské ásti nebo obci

adresátom cieľen sm ovaných aktivít, ktoré by mohli prispieť k zlepšeniu sociálneho klimatu v komunitách alebo dosáhnout formou produktívneho zvládania sociálnych alebo politických konfliktov. Koncept v modelovom projekte „laických poradcov“ z maľarskej časti „Hallschlag“ z roku 1985, hrajú v tejto súvislosti rovnako dôležitú rolu. Kdysi ohrození mladí ľudia alebo angažovaní dobrovoľníci z maľarskej časti sú v prítomnosti sociálneho pedagogického procesu pozitívnymi modelmi pre mladších členov party alebo klubu a sú tak protagonistami pre zájmy samotných mladých ľudí, tak tiež instanciami demokratickej kontroly sociálnej práce.

3. ISMO

ISMO, „International Society for Mobile Youth Work“ – Medzinárodná spoločnosť pre mobilnú prácu s mládežou – v Stuttgarte, ďalej medzinárodne rozvíja tento upevnený koncept prakticky spolu s ostatnými odbornými organizáciami na podporu detí a mládeže a teoreticky spolu s univerzitami po mnoho rokov. ISMO sa angažuje od roku 1996 tiež vo východnej Európe. V roku 1998 sa konalo sedmé medzinárodné sympóziu mobilnej práce s mládežou v St. Petersburgu, kde zaznamenali, medzi iným, jasný požiadavku na potrebu vyššej kvalifikácie v tomto odbore práce s mládežou v postkomunistických štátoch. V 7 ruských mestách, ale tiež v Sofii, Bratislave, Budapešti, Mikkolaiki, českých Tšine a v Taline, sa konali od tej doby prednášky, semináre a kurzy. Ďalšie sú plánované. V roku 2003 sa konalo v Limuru/Kenia už ôsmé medzinárodné sympóziu mobilnej práce s mládežou.

Všeobecný koncept má za cieľ zamieriť na vytváranie projektov orientovaných na životnú súťaž a network pre ohrozených detí a mládež. Vo smysle mobilizácie onych miestnych komunit ide o zachovanie zájmu úmluvy na ochranu detských práv OSN predovšetkým o probuzenie a posilenie občianskospoločenských síl, ktoré prinášajú trvalý a pre ohrozených detí a mládež produktívny a solidárny vývoj. Každodenný sociálne ekologický prostredie, v ktorom ohrozených detí a mladí ľudia vyrastajú a v nich existujúci sociálny kapitál, má byť pozitívne ovplyvnený v zájmu mladých ľudí a vyvolať

integrálnymi procesmi. V nich žijúci ľudia majú poskytnúť vyloženým deťom a mladým ľuďom istotu, uznanie, bezpečie, príslušnosť a rešpekt, ale tiež ponúknuť orientáciu a stanoviť kriticko-solidárne hranice. Preto je ponúkaný koncept mobilnej práce s mládežou na základe teórie a praxe medzinárodnej sociálnej práce a sociálnej pedagogiky, relevantných tém v praxi v celej Európe – buď inak, alebo pod inými názvami – a to na pozadí sociálnych, kultúrnych a právnych rámcových podmienok v jednotlivých krajinách.

Literatura

Alinsky, S. 1973: Leidenschaft für den Nächsten. Strategien und Methoden der Gemeinwesenarbeit. Gelnhausen/Berlin.

Bahr/Gronemeyer (Hrsg.) 1974: Kon fiktorientierte Gemeinwesenarbeit. Darmstadt/Neuwied.

Bolz,R./Boulet, J. 1973: Jugendarbeit als kategoriale Gemeinwesenarbeit, in: Böhnisch, L. (Hrsg.) Jugendarbeit in der Diskussion, München.

Council of Europe 1994: Street Children. Strasbourg.

Häberlein, V./Klenk, B. 1997: Führen oder wachsen lassen, in: LAG Ba-Wü, Mobile Jugendarbeit. Stuttgart.

International Society for Mobile Youth Work (ISMO) 2004: Mobile Youth Work in Africa. Transformation of a worldwide concept. Stuttgart/Nairobi.

Krappmann, L. 1991: Sozialisation in der Gruppe der Gleichaltrigen, in: Hurrelmann, K./Ulich, D. (Hrsg.): Neues Handbuch der Sozialisationsforschung, Weinheim.

Landesarbeitsgemeinschaft (LAG) Mobile Jugendarbeit/Streetwork Baden-Württemberg 1997: Mobile Jugendarbeit, Stuttgart.

Liebel, M. 1991: Cliques und informelle Gruppen, in: Böhnisch, L. u.a. Handbuch Jugendverbände. Weinheim.

Müller, C.W. 1988: Wie Helfen zum Beruf wurde. Weinheim.

Specht, W. 1979: Jugendkriminalität und mobile Jugendarbeit. Neuwied.

Specht, W. 2006: Die sozialpädagogische Entwicklung funktioneller

Äquivalente als das Schlüsselkonzept der Mobilien Jugendarbeit. ISMO Stuttgart.

Thiersch, H. 1992: Lebensweltorientierte Soziale Arbeit. Weinheim, München.

Thrasher, Fr. 1926: The Gang. Chicago.

Zoznam autorov

Mgr. Marína Bartoová, liebná pedagogička, sociálna pracovníčka v klube Kaspian, OZ Nová nádej Slovensko, Bratislava

Mgr. Mária Gasperová PhD., odbor teológie, manažérka kvality, koordinátorka projektov pre sociálne služby, Tabita n.o.

Mgr. Siegfried Keppeler, pedagóg, Diakónia Württemberg

Mgr. Werner Kübler, pedagóg, toho času pracuje na Úrade starostlivosti o mládež mesta Stuttgart

Jolana Nátherová, sociálna poradkyňa, štatutárna zástupkyňa a OZ Nádej dom, Banská Bystrica

Mgr. Matthias Reuting, sociálny pracovník, krajské pracovné združenie Mobilná práca s mládežou/ Streetwork Baden-Württemberg e.V.

PhDr. Albín Škoviera, PhD., liebný pedagóg, odborný asistent, Katedra sociálnej pedagogiky na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave

Mgr. Michaela Šopová, sociálna pracovníčka, manažérka projektov sociálnej prevencie a sociálneho poradenstva, koordinátorka projektu MIXklub, Detský fond Slovenskej republiky, Bratislava

Prof. Dr. Walther Specht, sociálny pracovník a pedagóg, Univerzita Tübingen a Medzinárodná spoločnosť pre mobilnú prácu s mládežou (ISMO)

Mgr. Paula Tománková, sociálna pracovníčka so zameraním na rómske spoločenstvo, Nadácia Milana Šimečku, Bratislava